

Utrikesutskottets betänkande

1993/94:UU17

Tillämpning i fråga om Libyen av lagen
(1971:176) om vissa internationella sanktioner

1993/94
UU17

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet proposition 1993/94:131 rörande regeringens förordnande om tillämpning av 3–5 §§ och 7 a–7 c §§ lagen (1971:176) om vissa internationella sanktioner i fråga om Libyen samt motion 1993/94:U901 av Sten Söderberg (-) om vikten av en internationell rättegång i Sverige. Utskottet föreslår att riksdagen genom lag bemyndigar regeringen att tillämpa sanktionslagen och avstyrker motionen.

Propositionen

I regeringens proposition 1993/94:131 yrkas att riksdagen godkänner regeringens förordnande om tillämpning av 3–5 §§ och 7 a–7 c §§ lagen (1971:176) om vissa internationella sanktioner i fråga om Libyen.

Motionen

I motion 1993/94:U901 av Sten Söderberg (-) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en internationell rättegång i Sverige.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Förenta nationernas säkerhetsråd antog den 11 november 1993 en resolution om vissa ekonomiska sanktioner mot Libyen. Resolutionen trädde i kraft den 1 december 1993. Med anledning av resolutionen förordnade regeringen den 2 december 1993 att 3–5 §§ och 7 a–7 c §§ lagen (1971:176) om vissa internationella sanktioner skall tillämpas i fråga om Libyen. Samtidigt meddelade regeringen också närmare föreskrifter om tillämpningen av sanktionerna.

Den 21 januari 1992 antog FN:s säkerhetsråd resolution 731 (1992) i vilken Libyen uppmanades till samarbete i fastställandet av ansvaret för terroristhandlingarna mot de båda flygningarna Pan Am 103 och UTA 772 för att därigenom medverka till elimineringen av internationell terrorism.

Mot bakgrund av att Libyen inte lämnade fullständigt gensvar på uppmaningarna i resolution 731 (1992) antog FN:s säkerhetsråd den 31 mars 1992 resolution 748 (1992) i vilken beslutades att den libyska regeringen måste förbinda sig att upphöra med alla former av terroristhandlingar och allt stöd till terroristgrupper. Rådet beslutade därför att införa sanktioner mot Libyen avseende vapen och luftfart. (Se prop. 1991/92:132, bet. 1991/92:UU31, rskr. 1991/92:354.)

Trots säkerhetsrådets beslut om sanktioner mot Libyen har Libyen inte följt rådets uppmaningar, varför rådet i resolution 883 (1993) den 11 november 1993 beslutade om utvidgade sanktioner.

Säkerhetsrådets resolution 883 (1993) trädde i kraft den 1 december 1993. De delar som föranlett åtgärd från svensk sida är paragraferna 3–6 och 8.

I paragraf 3 beslutar säkerhetsrådet att medlemsstaterna skall frysa alla tillgångar som tillhör libyska regeringen. I paragraf 4 undantas tillgångar som erhållits från försäljning av petroleum och petroleumprodukter. I paragraf 5 beslutar rådet att förbjuda varje tillhandahållande till Libyen av särskilt förtecknad utrustning till oljeindustrin, och enligt paragraf 6 skall medlemsstaterna se till att alla Libyan Arab Airlines kontor stängs. Vidare beslutar rådet i paragraf 8 att staterna skall vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att inga rättsanspråk görs med anledning av yrkande från libysk sida i samband med kontrakt eller annan transaktion vars fullgörande påverkades av de åtgärder som ålagts genom denna resolution.

De svenska sanktionsbestämmelserna

De ursprungliga bestämmelserna om sanktioner mot Libyen återfinns i SFS 1992:187. Genom förordning om ändring i förordningen (1992:187) om vissa sanktioner mot Libyen, vilken återfinns som bilaga 4 till proposition 1993/94:131, införs nya bestämmelser i 12–18 §§ samtidigt som ändring sker i 8–11 §§.

I resolution 883 (1993) har säkerhetsrådet fattat bindande beslut som Sverige haft att följa. Riksdagen bör därför, enligt propositionen, godkänna förordnandet.

Motionen

Enligt motion 1993/94:U901 av Sten Söderberg (-) bör Sverige åta sig att arrangera en opartisk rättegång rörande den kända Lockerbiekatastrofen. Motionären anser att regeringen, UD och andra organisationer bör undersöka praktiska möjligheter för ett sådant arrangemang.

Utskottet har tidigare behandlat ärendet vid sina sammanträden den 8 februari och den 14–15 februari. Vid det sistnämnda sammanträdet anförde utskottet bl.a. att det inte hade någon erinran mot regeringens i proposition 1993/94:131 framlagda förslag och tillstyrkte därför att riksdagen skulle godkänna regeringens förordnande om tillämpning av 3–5 §§ och 7 a–7 c §§ lagen (1971:176) om vissa internationella sanktioner i fråga om Libyen.

På grund av uppkommen försening med den vidare riksdagsbehandlingen upphörde 3–5 §§ och 7 a–7 c §§ lagen (1971:176) om vissa internationella sanktioner i fråga om Libyen att gälla den 22 februari 1994.

Enligt utskottets uppfattning är det angeläget att nämnda paragrafer i sanktionslagen jämte de närmare föreskrifterna om tillämpningen av sanktionerna, vilka också framgår av propositionen, snarast åter blir försatta i tillämpning.

Utskottet får mot denna bakgrund hemställa att riksdagen genom lag bemyndigar regeringen att förordna att 3, 4, 5, 7 a, 7 b och 7 c §§ lagen (1971:176) om vissa internationella sanktioner skall tillämpas i fråga om en handelsblockad mot Libyen med anledning av resolution 883 (1993) som Förenta nationernas säkerhetsråd antagit den 11 november 1993 samt att regeringen också får meddela förordnande enligt 11 § tredje stycket i samma lag.

Vidare bör i lagen stadgas att om säkerhetsrådets beslut eller rekommendation helt eller delvis återkallas eller förfaller eller om förhållandena ändras så att syftet med ett förordnande inte längre kvarstår skall regeringen så snart det kan ske i motsvarande mån upphäva ett meddelat förordnande eller med stöd därav meddelade föreskrifter.

Utskottet hemställer vidare att detta förslag till lag träder i kraft den 5 mars 1994.

Som framgår av säkerhetsrådets hittills gjorda ställningstaganden, senast genom resolution 883 (1993), paragraf 16, krävs av den libyska regeringen att de som är anklagade för bombningen av Pan Am 103 ("Lockerbie-fallet") skall inställa sig inför vederbörande domstol i Storbritannien eller i USA. Sverige har, liksom alla medlemsstater i FN, att följa beslut fattade av säkerhetsrådet med stöd av kapitel VII i FN-stadgan. Detta framgår av artikel 103 i stadgan. I och med att säkerhetsrådet bekräftat sin uppfattning om att rättegången skall ske i något av de två nämnda länderna, även efter Libyens erbjudande att lämna ut personerna till rättegång i "tredje land", saknar Sverige folkrättslig möjlighet att agera på annat sätt än i enlighet med säkerhetsrådets beslut. Därmed är förslaget i motion U901 ej aktuellt.

Utskottet avstyrker motion 1993/94:U901.

Utskottet hemställer

1. beträffande *sanktioner mot Libyen*

att riksdagen med anledning av proposition 1993/94:131

dels antar en lag med bemyndigande att tillämpa lagen (1971:176) om vissa internationella sanktioner i fråga om en handelsblockad mot Libyen med följande lydelse:

Lag med bemyndigande att tillämpa lagen (1971:176) om vissa internationella sanktioner i fråga om en handelsblockad mot Libyen.

Regeringen får förordna att 3, 4, 5, 7 a, 7 b och 7 c §§ lagen (1971:176) om vissa internationella sanktioner skall tillämpas i fråga om en handelsblockad mot Libyen med anledning av resolution 883 (1993) som Förenta nationernas säkerhetsråd antagit den 11 november 1993. Regeringen får också meddela förordnande enligt 11 § tredje stycket lagen.

Om säkerhetsrådets beslut eller rekommendation helt eller delvis återkallas eller förfaller eller om förhållandena ändras så att syftet med ett förordnande inte längre kvarstår skall regeringen så snart det kan ske i motsvarande mån upphäva ett meddelat förordnande eller med stöd därav meddelade föreskrifter.

dels att denna lag träder i kraft den 5 mars 1994,

2. beträffande *internationell rättegång i Sverige*

att riksdagen avslår motion 1993/94:U901.

Utskottet hemställer att ärendet avgörs efter endast en bordläggning.

Stockholm den 1 mars 1994

På utrikesutskottets vägnar

Alf Wennerfors

I beslutet har deltagit: Alf Wennerfors (m), Inger Koch (m), Mats Hellström (s), Maj Britt Theorin (s), Pär Granstedt (c), Göran Lennmarker (m), Nils T Svensson (s), Margareta Viklund (kds), Lars Moquist (nyd), Viola Furubjelke (s), Karl-Göran Biörsmark (fp), Kristina Svensson (s), Berndt Ekholm (s), Lena Boström (s) och Bengt Ahlquist (fp).

Från Vänsterpartiet, som inte företräds av någon ordinarie ledamot i utskottet, har suppleanten Bertil Måbrink (v) närvarit vid den slutliga behandlingen av ärendet.